

2 בדצמבר 2015

לכבוד
ח"כ סתיו שפיר, יו"ר
הוועדה המיוחדת ליישום הנגשת המידע הממשלתי ועקרונות שקיפותו לציבור
הכנסת

שלום רב,

הנדון: שקיפות במועצת מקרקעי ישראל

לקראת הדיון בנושא שבנדון בוועדה שבראשותך ביום 9.12.15, להלן עמדת האגודה לזכויות האזרח בישראל.

רשות מקרקעי ישראל אחראית על ניהול קרקעות המדינה ומועצת מקרקעי ישראל הינה הגוף הקובע את מדיניותה. ההחלטות המתקבלות במועצת מקרקעי ישראל הינן בעלת השלכות מרחיקות לכת על מדיניות המקרקעין בישראל, על אופן חלוקת משאב הקרקע ועל הנגישות השווה של הציבור לקרקעות.

המועצה דנה בין היתר בהקצאת קרקעות למטרות שונות, במתן הנחות בקרקע, בפיצוי חקלאים על שינוי יעוד של קרקע חקלאית, בסוגי המכרזים ותנאי מכרזים, במתן פטור ממכרז לגופים שונים, במדיניות של דיור להשכרה, דיור בהישג יד ודיור למשתכן, בקריטריונים לזכאות להתמודד על קרקעות מדינה ועוד.

נושאים אלו מעוררים גם עניינים של צדק חלוקתי בין קבוצות שונות בחברה, וגם סוגיות של שוויון בנגישות לקרקעות המדינה.

למרות החשיבות הרבה של הנושאים הנדונים במועצה, היא גוף מאוד לא שקוף. עד לאחרונה אפילו החלטות המועצה לא פורסמו. רק בעקבות תיקון חקיקה משנת 2012 נקבע כי "החלטה של המועצה או של ועדה מוועדותיה, תפורסם ברשומות ובאתר האינטרנט של הרשות, אולם תחילת תוקפה לא תהיה מותנית בפרסומה אלא אם כן נקבע אחרת בהחלטה". מכאן, שהחלטות יכולות להתפרסם זמן ממושך לאחר קבלתן. ואכן – בעבר נתקלנו במקרים בהן החלטות של ועדות משנה, כמו למשל הוועדה לפטור ממכרז, פורסמו חודשים לאחר מועד קבלתן.

תיקון זה חיובי אך אינו הופך את עבודת המועצה לשקופה במידה הנדרשת והמצופה. רחוק מכך. כך, למשל, מעבר להחלטה עצמה, הפרוטוקולים לא מפורסמים כך שאין לדעת מה היה הבסיס לקבלת החלטה ומה הנימוקים להחלטה מסוימת (אלא אם פונים במיוחד בבקשת חופש מידע). אם גופים שונים פנו למועצה במטרה לשכנע אותה לפעול בדרך כלשהי, אין הדבר שקוף לציבור. גם סדר היום של ישיבות המועצה מפורסם זמן קצר לפני הדיון ותקופה זו קוצרה לשבוע לפני כמה חודשים.

ראוי לציין בהקשר זה כי מדיניות המקרקעין מתחלקת בין עולם התכנון לבין עולם השיווק. בעולם התכנון השקיפות היא הרבה יותר משמעותית. באתר תכנון זמין של מינהל התכנון ניתן

לראות כל תכנית המקודמת, כל ישיבה של ועדת תכנון מוקלטת ומתומללת והתמליל עולה לאתר, רשימת ההתנגדויות מפורסמת וכך גם כל ההחלטות, המפות והתסקירים.

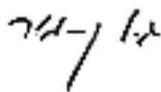
גם בעניין שיתוף הציבור פעילות המועצה לוקה בחסר ולמעשה אין כל הליך מסודר לשיתוף הציבור, למעט פרסום סדר היום שבוע לפני הדיון.

לאור זאת יש לקדם שינויים אלו:

- א. להאריך את תקופת הפרסום של סדר היום של המועצה לתקופה של שלושה שבועות לפחות ולפרסם גם חומר רקע המסביר את מהות ההחלטה העומדת לדיון
- ב. לפרסם מראש את כל החומרים העומדים בפני המועצה, לרבות חוות דעת כלכליות, סביבתית וכל החומר הרלוונטי לדיון
- ג. ליזום פניה לגופים רלוונטיים לקבלת התייחסותם בדומה להליך של הפצת תזכירי חוק או תקנות
- ד. לאפשר לציבור להגיע ולהשקיף בישיבות המועצה, לפחות בחלק של הדיון.
- ה. להגדיל את המשקיפים הקבועים, כמו למשל, לאפשר נציגות לנציג הארגונים החברתיים, שמעמדם עוגן לאחרונה בתיקון לחוק התכנון והבניה.
- ו. לאפשר לגורמים שהגישו נייר עמדה לטעון גם בעל פה מול חברי המועצה ולנכוח בדיון.
- ז. לפרסם באתר את כל ניירות העמדה שהוגשו למועצה כדי שיהיו נגישים לקריאה לכלל הציבור
- ח. לפרסם בתוך זמן סביר את תמליל הישיבה והפרוטוקולים.
- ט. לפרסם כל ההחלטות ולא רק באופן משפטי אלא עם דברי הסבר המסבירים בשפה מובנת מה משמעות ההחלטה.
- י. להחיל את כל האמור גם על החלטות ועדות המשנה של המועצה וההנהלה של הרשות.
- יא. לפרסם חוות דעת על ניגוד עניינים של חברי המועצה או הנהלת הרשות.

אנו מאמינים כי השקיפות אינה רק חיונית להליך תקין, למאבק בשחיתות, ולקבלת החלטות ענייניות אלא גם יש בה כדי להבטיח קבלת החלטות טובות יותר הלוקחות בחשבון את כלל השיקולים הרלוונטיים.

בכבוד רב,

גיל גן-מור, עו"ד

מנהל היחידה לזכויות חברתיות